

ISSN 1822-3656

EARLY
LITHUANIAN
LITERATURE

46

Pietism Ideas
and *Surinkimininkai*
Literature in Prussian
Lithuania

VILNIUS 2018

SENOJI
LIETUVOS
LITERATŪRA

46

Pietizmo idėjos
ir surinkimininkų
raštija Prūsijos
Lietuvoje

Redakcinė kolegija

vyriausiasis redaktorius

doc. dr. MINTAUTAS ČIURINSKAS (filologija)

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas

dr. ONA DAUKŠIENĖ (filologija)

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas

doc. dr. DALIA DILYTĖ (filologija)

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas

prof. dr. PIETRO U. DINI (kalbotyra)

Università di Pisa

prof. habil. dr. JOLANTA GELUMBECKAITĖ (kalbotyra)

Goethe-Universität Frankfurt am Main

doc. dr. DARIUS KUOLYS (filologija)

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas

doc. dr. ILJA LEMEŠKIN (filosofija, filologija)

Univerzita Karlova v Praze

doc. dr. SIGITAS NARBUTAS (filologija)

Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka

dr. ŽIVILĖ NEDZINSKAITĖ (filologija)

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas

doc. dr. ŽANA NEKRAŠEVIČ-KAROTKAJA (filologija)

Baltarusijos valstybinis universitetas (Minskas)

habil. dr. JAKUB NIEDŹWIEDŹ (filologija)

Uniwersytet Jagielloński (Krokuva)

dr. MAGDALENA ŚLUSARSKA (filologija)

Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk (Varšuva)

prof. habil. dr. SERGEJUS TEMČINAS (kalbotyra)

Lietuvių kalbos institutas

prof. habil. dr. EUGENIJA ULČINAITĖ (filologija)

Vilniaus universitetas

dr. MIKAS VAICEKAUSKAS (filologija)

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas

dr. ASTA VAŠKELIENĖ (filologija)

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas

Sudarė ir parengė ŽAVINTA SIDABRAITĖ

Redagavo RITA MALIKĖNIENĖ

Į anglų kalbą vertė DIANA BARTKUTĖ BARNARD

Projektą pagal „Valstybinę lituanistinių tyrimų ir sklaidos

2016–2024 metų programą“ finansavo

Lietuvos mokslo taryba

Projekto finansavimo sutarties Nr. LIP-075/2016

© Rokas Gelažius, apipavidalinimas, 2018

© Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2018

Išleina dukart per metus

ISSN 1822-3656

Senoji Lietuvos literatūra referuojama tarptautinėse duomenų bazėse

MLA International Bibliography ir EBSCO Discovery Service

Turinys

9 PRATARMĖ. *Žavinta Sidabraitė*

S T R A I P S N I A I

15 ONA ALEKNAVIČIENĖ. Karaliaučiaus universiteto Lietuvių kalbos seminaras: 1718–1723 m.

56 BIRUTĖ TRIŠKAITĖ. Keletas naujų duomenų apie Karaliaučiaus universiteto Lietuvių kalbos seminarą 1723 m.

104 CHRISTIANE SCHILLER. Der Einfluss des Halleschen Pietismus auf Preußisch-Litauen

127 DARIUS BARASA. XIX a. religinio prabudimo judėjimai Europoje ir surinkimai Prūsijos Lietuvoje

140 DARIUS BARASA. Maldininkai Prūsijos Lietuvoje: masiškumas, išplitimas ir įvaizdis XIX a. 3-iajame dešimtmetyje

170 ŽAVINTA SIDABRAITĖ, KOTRYNA REKAŠIŪTĖ. Kai kurios surinkimininkų literatūros formavimosi Prūsijos Lietuvoje tendencijos: sąsajos su vakarietiška tradicija ir lokalinės inovacijos

199 INGA STRUNGYTĖ-LIUGIENĖ. Kasdieniai surinkimininkų skaitiniai: Johanno Arndto *Szešos Knygos apie Tikra Krikščizonuma* (1807) ir *Rojaus Darželis* (1807)

222 MINDAUGAS ŠINKŪNAS. Surinkimininkų ir bažnytinių leidinių ortografijos skirtumai Degenų spaustuvės leidiniuose

P U B L I K A C I J O S

253 DARIUS BARASA. Karaliaučiaus konsistorijos ataskaita apie Karaliaučiaus ir Gumbinės apygardose už Bažnyčios ribų veikusias religines draugijas (1823)

RECENZIJOS

- 320 SANITA BRIEŽKALNE. Kuržemietis Gothardas Frydrichas Stenderis ir Apšvieta Baltijos kraštuose europiniame kontekste
- 325 LEOPOLD SCHEIFELE. Die „zweite Reformation“ – eine frühneuzeitliche Ideologie?
- 333 ŽAVINTA SIDABRAITĖ. Literatūros istorija ir *Liaudies Apšvieta* Latvijos kultūroje
- 341 JURGITA VENCKIENĖ. Apie Simono Daukanto Rygos ortografiją ir kalbos politiką (1827–1834)
- 349 KRONIKA. *Ona Aleknavičienė, Liucija Citavičiūtė, Mintautas Čiurinskas, Nijolė Raudytė, Žavinta Sidabraitė*
- 365 ŠIOS KNYGOS AUTORIAI

Contents

9 PREFACE. *Žavinta Sidabraitė*

ARTICLES

- 15 ONA ALEKNAVIČIENĖ. The Lithuanian Language Seminar at the University of Königsberg: 1718–1723
- 56 BIRUTĖ TRIŠKAITĖ. Some New Data on the Lithuanian Language Seminar at the University of Königsberg in 1723
- 104 CHRISTIANE SCHILLER. The Influence of Halle Pietism on Prussian Lithuania
- 127 DARIUS BARASA. Nineteenth-century Movements of Religious Awakening in Europe and Private Prayer and Hymn-singing Gatherings in Prussian Lithuania
- 140 DARIUS BARASA. Worshippers in Prussian Lithuania: the Scale of the Movement, Its Spread, and Its Image in the 1820s
- 170 ŽAVINTA SIDABRAITĖ, KOTRYNA REKAŠIŪTĖ. Some Trends in the Formation of *Surinkimininkai* Literature in Prussian Lithuania: Links with the Western Tradition and Local Innovations
- 199 INGA STRUNGYTĖ-LIUGIENĖ. Daily Readers of the *Surinkimininkai*: Johann Arndt's *Szeßos Knygos apie Tikkra Krikščizonuma* (1807) and *Rojaus Darželis* (1807)
- 222 MINDAUGAS ŠINKŪNAS. Orthographic Differences between Pietist and Ecclesiastical Publications in the Output of Degens' Printing Press

PUBLICATIONS

- 253 DARIUS BARASA. Report of the Consistory of Königsberg on Religious Societies Functioning outside the Church in the Districts of Königsberg and Gumbinnen

R E V I E W S

- 320 SANITA BRIEŽKALNE. Gotthard Friedrich Stender of Courland
and the Enlightenment in the Baltic Lands in the European Context
- 325 LEOPOLD SCHEIFELE. The Second Reformation – an Ideology
in Early Modern History?
- 333 ŽAVINTA SIDABRAITĒ. Literary History and Popular Enlightenment
in Latvian Culture
- 341 JURGITA VENCKIENĒ. On Simonas Daukantas's Orthography and Language
Policy of the Riga Period (1827–1834)
- 349 KRONIKA. *Ona Aleknavičienė, Liucija Citavičiūtė, Mintautas Čiurinskas,
Nijolė Raudytė, Žavinta Sidabraitė*
- 365 AUTHORS OF THIS VOLUME